

T.C.
BAŞBAKANLIK
SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.02.01.SÇE:010.00.04/02 145
KONU : Evlat Edinme Yönergesi

ANKARA
01.08.2002

BAKANLIK MAKAMINA

Ülkemizde korunmaya muhtaç çocukların bakım ve korunması 2828 Sayılı Yasa ile Genel Müdürlüğümüze verilmiştir. Kurumumuz tarafından bu çocuklarımıza uygun bakım (kurum bakımı, koruyucu aile, evlat edinme) modelleri sunulmaktadır. Evlat edinme korumaya muhtaç çocuklarımıza götürülen en önemli hizmet modellerimizden biridir. Bu hizmetten terk, rızalı ve Medeni Kanun'un 311, 312.nci maddesi kapsamında yer alan çocuklarımız yararlandırılmaktadır.

Evlat edinme hizmeti 09.03.1994 ve 03 Sayılı Evlat Edinme Yönergesi kapsamında yürütülmekteydi. Ancak 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren yeni Medeni Yasa gereği evlat edinme işlemlerinde yapılan değişiklik ve Medeni Kanun'un 320. maddesi gereği "küçüklerin evlat edindirilmesine ilişkin aracılık faaliyetlerinin ancak Bakanlar Kurulunca yetki verilen kurumlarca yapılacağı hüküm altına alınarak Genel Müdürlüğümüzce fiilen yürütülen evlat edindirme hizmetlerine hukuki statü kazandırılmıştır. Bu hususta "Taslat Tüzük" hazırlanarak Adalet Bakanlığına sunulmuştur.

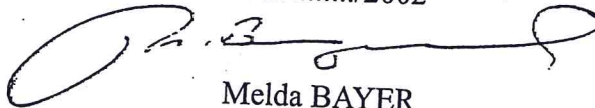
Evlat edinme işlemlerinin Yeni Medeni Yasa kapsamında yürütülebilmesi amacıyla Tüzük yürürlüğe girdiğinde tekrar gerekli düzenleme yapılmak üzere ekte sunulan Evlat Edinme Yönergesi'nin uygulamaya konabilmesi hususunu Olurlarınıza arz ederim.

EK : 1 Adet Yönerge
(8 sayfa)

Mehmet ÖZDAL
Genel Müdür

OLUR

...../...../2002

Melda BAYER
Devlet Bakanı

EVLAT EDİNME YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

Madde1- Bu Yönergenin amacı; 24.05.1983 tarih ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 3'üncü maddesinin (b) bendinde belirtilen korunmaya muhtaç çocuk statüsünde olup, kuruluşlara alınmış veya alınmak üzere sırada bekleyen veli veya vasisi tarafından evlat edindirilmesi için rıza verilen ya da Medeni Kanun'un 311.ve 312.maddeleri gereği çocukların uygun kişilere evlat edindirilme hizmetinin uygulama esaslarını, Genel Müdürlük ile evlat edinenin yetki ve sorumluluklarını belirlemek, hizmetin etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır.

Kapsam

Madde2- Bu Yönerge Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne bağlı kuruluşlarda bakılan ya da bakım için sıraya alınan, korunmaya muhtaç çocuklardan Medeni Kanun hükümlerine göre evlat edindirilebilecek özelliklerdeki çocukların evlat edinebilecek koşulları taşıyan kişi ve ailelere evlat edindirme işlem ve esaslarını kapsar.

Dayanak

Madde3- Bu Yönerge 24.05.1983 tarih ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 22'inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde4- Bu Yönergede geçen;

- a)"Genel Müdürlük" Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünü,
- b)"İl Müdürlüğü" İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğünü,
- c)"Kuruluş" 24.05.1983 tarih ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 3 üncü maddesinin (e) bendinin 1, 2 ve 5 inci fıkralarında belirtilen sosyal hizmet kuruluşlarını,
- d)"Evlat edinilen çocuk" hakkında mahkemece korunma kararı veya Acil Valilik Onayı alınarak kuruluşlara yerleştirilmiş yada yerleştirilmek üzere sıraya alınan korunmaya muhtaç çocuğu veya ailesi tarafından evlat edindirilmesine rıza verilen çocuğu,
- e)"Korunmaya muhtaç çocuk" 24.05.1983 tarih ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun 3 üncü maddesinin (b) bendinde belirtilen çocuğu,
- f)"Evlat edinen" korunmaya muhtaç veya ailesi tarafından evlat edindirilmesine rıza verilen çocuğu, Medeni Kanun hükümlerine göre evlat edinmesine hukuken engeli olmayan kişi veya aileyi,
- g)"Sosyal inceleme raporu" Sosyal Hizmet Uzmanınca evlat edinmenin tüm safhalarında evlat edinenin ve edineceğın uygun olup olmayacağına dair hazırlanan raporu,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Korunmaya Muhtaç Çocukların Evlat Edindirilmesine İlişkin Sorumlu Birim ve İşleyiş.

Sorumlu Birim

Madde5- Evlat edindirme işlemlerini yürütmek İl Müdürlüklerinin görevidir. Bu görev Genel Müdürlük ve kuruluşlarla işbirliği yapılarak koordineli bir şekilde yürütülür. Kuruluşlar özellikleri evlat edindirmeye uygun olan çocuklar hakkında düzenleyecekleri ayrıntılı raporları İl Müdürlüğüne göndermek ve çocuğın aileye yerleştirilmesine kadar geçecek uyum süresinde çocuk hakkında aileye danışmanlık hizmeti vermek ve yapılan çalışmalar konusunda İl Müdürlüğünü bilgilendirmekle yükümlüdür.

Sorumlu Meslek Elemanı

Madde6-Evlat edinme işlemleri sosyal hizmet uzmanı tarafından yürütülür.

Madde7- Yurt dışında ikamet eden Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile bir yıldan fazla süre için Türkiye’de ikamet izni almış yabancı uyruklular evlat edinme başvurularını doğrudan Genel Müdürlüğe, yurt dışında ikamet eden yabancı uyruklular ise buldukları ülkenin evlat edinme ile ilgili merkezi otoritelerine yaparlar. Yurt dışında ikamet eden T.C. uyruklu ve yabancı uyrukluların dosyaları Genel Müdürlüğe hazırlattırılır.

Madde8- Türkiye’de ikamet eden T.C. vatandaşı müracaatçıların başvuruları sürekli ikamet ettikleri ilin İl Müdürlüklerine yapılır. Evlat edinmek üzere başvuran ailelerde eşlerin 29 yaşını doldurmuş veya 4 yıldan beri evli olması gerekir. Bu özelliklerdeki aileler dosyaları tamamlandıktan sonra sıraya alınır.Ancak 30 yaşını veya 5 yıllık evlilik süresini doldurmadan aileye çocuk yerleştirilmez.

Madde9- Evlat edinmek üzere İl Müdürlüklerine müracaat eden kişilerin tek olarak, eşlerin ise birlikte yazılı dilekçeleri alınır. İlk görüşme formu birlikte doldurulur. Müracaatçılara evlat edindirilen çocukların özellikleri ile evlat edinmenin sosyal ve hukuki sonuçları hakkında bilgi verilir. Evlat edinmek üzere başvuran kişiler sonuçta verilecek karar ne olursa olsun evlat edinme işlemlerine ilişkin tüm yükümlülükleri kabul etmiş sayılır.

Madde 10- Evlat edinmek üzere müracaat edenler başvuru tarihi esas alınmak suretiyle sırayla incelenir. Ancak müracaatçının isteklerine uygun çocuk (büyük yaş,kardeş,sağlık sorunu,özür,...)bulunması halinde inceleme sırası öne alınabilir.

Madde11- Evlat edinmek üzere müracaat edenler en geç 6 ay içerisinde ikamet adreslerinde (yeterli bilgi toplanıncaya kadar ve gerekli görülen hallerde belgelerle desteklenerek) ziyaret edilerek sosyal incelemeleri yapılır. Bu süre müracaatların çok yoğun olduğu dönemlerde bir defaya mahsus olmak üzere 6 ay daha uzatılabilir. İncelemede evlat edinmek üzere müracaat edenlerle birlikte, çocukları ve yaşadıkları başka kişiler varsa (yakın aile çevresi de dahil)onların da kişilik, eğitim, kültürel özellikleri, ekonomik yapıları, sağlık durumları, aile bireylerinin birbirleriyle ve çevreyle olan ilişkileri, evlat edinmek istedikleri çocuğun özellikleri, çocuktan beklentileri, bakım ve yetiştirme, evlat edinmeye bakış açıları,aday ebeveynin dışında çocuğun sorumluluğunu üstlenebilecek diğer kişiler,evlat edinilecek çocuğa sağlanacak olanaklar,..ve sosyal inceleme raporundaki diğer konuları içeren kapsamlı bir sosyal inceleme raporu en az beş görüşme sonucu hazırlanır. Raporun olumlu olması halinde 13 üncü maddede belirtilen belgeler en geç bir ay içerisinde hazırlatılır. Bu süre içinde meşru mazereti olmaksızın gerekli belgeleri tamamlamayanların dosyaları iptal edilir.

Madde12-Evlat edinme dosyası içinde yer alan belgeler hiçbir şekilde başvurana iade edilmez

Evlat Edinecek Ailenin Seçimi;

Madde13- Evlat edinecek kişi ve ailelerde;

a)Tutarlı, dengeli, çocuğa yeterli sevgi verebilecek kişilik yapısında olması,

b)Sosyal ilişkiler açısından toplumun norm ve değerlerine aykırı düşmeyecek özellikler taşıması, kılık kıyafet, yaşam tarzıyla çağdaş görünüm ile Atatürk İlke ve İnkılaplarını yaşamında uygulayabilecek düşünce yapısına sahip olması,

c)Evlat edinilecek çocuk ile evlat edinecek kişi arasında en fazla 40 yaş farkının olması, (Evlat edinecek aile ise, çocuk ile aile arasındaki yaş farkı, yaşı küçük olan eş esas alınarak belirlenir. Sağlık ve benzeri nedenlerden dolayı birden çok aileye teklif edildiği halde kabul edilmeyen çocuklar için bu yaş farkı dikkate alınmaz. Eşler arasında on veya daha fazla yaş farkı olması halinde eşlerin yaş ortalaması da dikkate alınarak sosyal hizmet uzmanının uygun göreceği yaş grubundan çocuk yerleştirilir.)

d)Evlat edinenin çocuğun bakım ve eğitimini sağlayabilecek yeterli gelir düzeyine, sosyal güvenlik hakkına (sosyal hizmet uzmanı sadece eşlerden birinin belgesini yeterli bulabilir), uygun çevre ve yaşam koşullarına sahip olması,

e)Evlat edinenin çocuğun sosyo-kültürel gelişimini sağlayabilecek kültürel özelliklerde ve en az ilkokul mezunu olması,

f)Evlat edinenin fizik ve ruh sağlığı açısından çocuğa bakabilecek durumda olması, çocuğu toplum içinde psiko-sosyal açıdan mağdur edecek herhangi bir özelliğinin olmaması,

g)Çocuğun toplum içindeki alacağı konumu olumsuz etkileyecek herhangi bir suçtan ve yüz kızartıcı bir suçtan ceza almamış olması,

Şartları aranır.

İptal Şekli ve Nedenleri

Madde14- Evlat edinme başvuruları aşağıdaki nedenlerle iptal edilebilir;

a)Evlat edinmek isteyenlerin durumları evlat edinmeye uygun bulunmadığı takdirde sosyal hizmet uzmanının yapacağı bir görüşme ile müracaatçıya açıklanır. Sonuç gerekçeli bir yazı ile müracaatçıya bildirilir.Başvuranın yazının tebliğinden itibaren 15 gün içinde itiraz hakkı vardır.İtiraz edilen veya incelemeyi yapan sosyal hizmet uzmanı tereddüt ettiği dosyaları İl Müdürü yada vekilinin başkanlığında sosyal hizmet uzmanlarından oluşan bir komisyonda görüşülmesini isteyebilir.Komisyon tarafından en geç bir ay içinde karar verilir.Bu tür dosyalar hakkında komisyon kararı esas alınır.

b)Yurt dışında ikamet eden ailelerin dosyalarının Uluslararası Sosyal Hizmetler Teşkilatı aşamasında aileden kaynaklanan nedenlerle tamamlanamaması halinde bir daha işleme konulamamak üzere iptal edilir.

c)Aileden kaynaklanan nedenlerle herhangi bir aşamada iptal edilen dosyalar bir daha işleme konulmaz. Ancak sosyal hizmet uzmanı ve ailenin ortak kararı ile askıya alınan ve iptal edilen dosyalar bu gruba dahil değildir.

d)Evlat edinmesi uygun görülen müracaatçılar, kendilerine gösterilen çocuğu evlat edinmeye karar verip, bir süre misafir ederek baktıktan sonra ciddi sağlık nedeni dışında çocuğu geri vermek isterlerse, başvuruları bir daha kendilerine çocuk verilmemek üzere iptal edilir.

Evlat Edineceklerden İstenilen Belgeler

Madde15- Haklarında yapılan sosyal inceleme sonucu evlat edinmesi uygun görülen müracaatçılardan aşağıdaki belgeler istenir.

1) Vukuatlı nüfus kaydı,

2)Evlat edinecek kişilerin çocuğun bakımını etkileyecek fiziksel engeli ve bulaşıcı hastalığının olmadığını gösterir rapor (Sosyal hizmet uzmanın gerekli gördüğü hallerde ruh sağlığına ilişkin rapor da istenebilir.),

3)Evlat edinecek kişilerin ve birlikte yaşadıkları aile fertlerinin sabıka kayıtları (Cumhuriyet Savcılığından, sosyal hizmet uzmanı gerekli gördüğü hallerde bölge karakolundan ayrıca emniyet soruşturması da istenebilir.),

4)Gelir ve sosyal güvenlik durumunu gösterir belgeler,

5)İkamet belgesi (Mahalle muhtarlığından),

6)Öğrenim durumunu gösterir belge.

Ayrıca yurt dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşları ile Türkiye’de ve yurt dışında yaşayan yabancı uyruklu ailelerden bu belgelerden başka oturma izin belgesi ve evlat edinilen çocuğu ülkelerine kabul edilebileceklerine ilişkin belgeler istenir.

Başvuru tarihinden itibaren 2 yıl sonunda çocuk yerleştiremeyen ailelerin dosyaları ile ilgili olarak sosyal hizmet uzmanı gerekli gördüğü belgeleri yeniler. Geçen her yıl içinde bir görüşme yapılır ve gerek görülen belgeler yenilenir.

Evlat Edindirme Sıralama Koşulları

Madde16- Evlat edinmesi uygun görülen ve gerekli belgelerini tamamlayan müracaatçılar başvuru tarihi esas alınmak koşuluyla sıraya alınır. Sıralamanın tespitinde başvuru tarihinin yanı sıra ailelerin istedikleri çocuğun özellikleri de (yaş, cinsiyet, kardeş olması, sağlık vb.) etken olabilir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Vatandaşları da bu kapsam içinde değerlendirilir. En az beş yıl süre ile Kurumumuz bünyesinde çalışan personele, bekleme süresinin iki yılı aşması halinde, iki yılın bitiminde istediği özellikte çocuk yerleştirilir.

Madde17- Her ikisi de yabancı uyruklu ailelere her yol denendiği halde çeşitli nedenlerle Türkiye’de evlat edindirilemeyen çocuklar yerleştirilir. Üç yaşından büyük çocukları evlat edinecekler için eşlerden birinin Türkçe bilme şartı aranır. (Türkçe bilme koşulu T.C vatandaşları için de geçerlidir.)

Madde18- Evlat edinmesi uygun görülen müracaatçılara kendi istedikleri özelliklerde çocuk gösterilir. Gösterilebilecek çocuk sayısı en fazla üçtür.

Madde19- Evlat edinme işlemleri hakkında sadece başvurulara(ebeveyn adaylarına) ve evlat edinmede yetkili birimlere bilgi verilir.Bunların dışında hiç kimseye yazılı yada sözlü bilgi verilmez.

Madde20- Evlat edinme ile ilgili kayıtlar, belgeler ve bilgiler mahkeme kararı olmadıkça veya evlat edinilen istemedikçe hiçbir şekilde açıklanamaz.Evlat edindirilecek çocukların aileleri ile evlat edinenler birbirleriyle

karşılaştırılmaz. Evlat edinen hakkında çocuğun öz ailesine bilgi verilmez. Ancak evlat edinen isterse çocuğun öz ailesi hakkında bilgi edinmek hakkına sahiptir.

Madde21- Evlat edindirilecek çocuğun kardeşi olması halinde mümkün olduğunca birlikte evlat edindirilmelerine yada birbirlerine yakın ikamet eden ve birbirleriyle görüşebilecek ailelere yerleştirilmelerine özen gösterilir. Bu özellikteki çocukları birlikte evlat edinmek isteyen ailelerde sıralamaya bağlı kalınmaz. İlinde evlat edindirilemeyen bu çocuklar hakkında Genel Müdürlüğe bilgi verilir.

Madde 22- İl Müdürlükleri ancak kendi illerinde ikamet eden müracaatçıların dilekçelerini kabul edebilir. Ayrıca Yurt dışında ikamet eden T.C vatandaşları ile illerinde ikamet eden yabancı uyrukluların dilekçelerini Genel Müdürlüğe iletmek üzere kabul eder. İllerinde 0-6 yaş grubu çocuk yuvası olmaması durumunda İl Müdürlükleri, evlat edinme dosyalarını ivedilikle Genel Müdürlüğe gönderir. Evlat edinme talepleri kabul edilen müracaatçıların dosyaları Genel Müdürlükçe de uygun görülmesi durumunda bir başka İl'e sevk edilir. Çocuğun yerleştirilmesi halinde çocuk ve ailenin dosyaları evlat edinme işlemini gerçekleştirmekten sorumlu olan ailenin ikamet ettiği İl Müdürlüğüne gönderilir.

Madde 23- Yurt dışında ikamet eden T.C. Vatandaşları ile yabancı uyruklu ailelere çocuk yerleştirme sırası geldiğinde, aileye çağrı yapılırken çocuğa ilişkin bilgiler(Nüfus cüzdanı örneği, korunma kararı örneği, terk ise emniyet belgeleri, rıza mahkemesi kararı, sağlık durumu hakkında doktor raporu., sosyal inceleme raporu...) de aynı gün Genel Müdürlükte olacak şekilde gönderilir. Aileye çağrı yapılırken çocuğu görmeye gelmeden önce bulunduğu ülkede dosyasını hazırlamaktan sorumlu birimle gelişmeye ilişkin görüşmeleri konusunda da bilgi verilir.

Madde24- Yabancı uyrukluların ve yurt dışında ikamet eden T.C vatandaşlarının evlat edinme izinleri Genel Müdürün onayına bağlıdır. Yanlarına çocuk yerleştirilen ve yurt dışında yaşayan kişi ve aileler vasinin izni ve vesayet makamının onayı ile yurt dışına çıkabilir. Ancak, Evlat Edinme Yerleştirme Formu ile Geçici Bakım Sözleşmesi'nin en geç bir hafta içinde Genel Müdürlükte olacak şekilde gönderilmesi gerekir.

İzleme

Madde25 - Evlat edinmek üzere yanlarına çocuk yerleştirilen müracaatçılar aşağıda belirlenen şekilde izlenir;

a)Evlat edinmesi uygun görülen müracaatçılara hukuki işlemleri tamamlanmadan önce misafir olarak çocuk yerleştirilir. Bu çocuklar için "Evlat Edinme Geçici Bakım Sözleşmesi" düzenlenerek bir yıl süreyle Valilik Onayı alınır. Bu sürede çocuğa ilişkin gerekli işlemler tamamlanamadığı takdirde bir defaya mahsus olmak üzere yine Valilik Onayı ile altı aya kadar ikinci kez süre uzatımına gidilebilir. Çocuğun ailede misafir olarak kaldığı süre içinde görevli sosyal hizmet uzmanı aile ziyaretleri yaparak, ailenin çocuğa yaklaşımını denetlemenin yanı sıra danışmanlık hizmeti de verir. Bu süre sonuna kadar herhangi bir yasal engel olmadığı halde evlat edinmek üzere dava açmayanlardan ve yerleştirilen çocuğa karşı sorumluluklarını yerine getirmediği yapılan izlemeler sonucu tespit edilenlerden çocuk Valilik Onayı ile geri alınır. Bu gibi ailelerin dosyaları madde 14-c gereği iptal edilir.

b)Yurt dışında ikamet eden ve yanlarına çocuk yerleştirilen ailelerin bir yıllık izleme süresi içinde Uluslararası Sosyal Hizmetler Teşkilatı kanalıyla üçer aylık dönemler halinde periyodik takipleri yapılır.

Madde26- Evlat edinen kişi ve ailelere mahkeme kararının kesinleşmesinden sonra, çocuğu kendi nüfus kütüğüne kaydettirme işlemleri hakkında bilgi verilir. Yeni çıkartılan nüfus kaydının bir sureti evlat edinme dosyasına konulur.

Madde27- İl Müdürlükleri evlat edinecek aile ve evlat edindirilecek çocuklara ait form ve listeleri belirlenen süreleri içinde periyodik olarak Genel Müdürlüğe bildirmekle yükümlüdür.

Madde28- İl Müdürlükleri yurt içinde ikamet eden kişi ve ailelere evlat edindirilmek üzere yerleştirilen çocuklara ilişkin "Evlat Edinme Yerleştirme Formu" ile yasal olarak evlat edinme işlemleri tamamlanan çocuklar için "Evlat Edinme Vaka Kapatma Formu" nu düzenleyerek en geç bir ay içerisinde Genel Müdürlükte olacak şekilde göndermekle yükümlüdür.

Formlar

Madde29- Evlat edinme işlemlerinde kullanılacak formlar Genel Müdürlükçe genelgelerle düzenlenir.

Yürürlük

Madde30- 08.09.1992 tarih ve 21339 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Kanun, Kanun Hükmünde Kararname, Tüzük, Yönetmelik Tasarılarının Hazırlanmasına İlişkin Esasların 2 inci maddesine dayanılarak Genel Müdürlük Hukuk Müşavirliğinin görüşü alınarak hazırlanan bu Yönerge Bakanlık Makamınca imzalandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.